

(ve formě vodíku a kyslíku) klíčem k vesmírné dopravě coby raketové palivo.

KOMU PATŘÍ MĚSÍC?

Všechno tohle povídání o lunárních základnách a přístupu do Sluneční soustavy mě vždy rozvášní a dodá mi chuť pustit se co nejdříve do práce. Bylo by to naplnění mých dětských snů. Než se ale nechám unést, musíme si promluvit o jednom problému, který by mohl všechny tyto sny zhatit.

Vysvětlili jsme si, že aby mohla základna na Měsíci vzniknout, je zapotřebí, aby byla motivována obchodními zájmy. Pak ale vyvstává otázka: komu patří Měsíc?

Většinu lidí jako první napadne, že nám všem (i přes tu americkou vlajku, která je v něm zabodnutá), ale z právního hlediska je to nejasné.

Nicméně nějaká legislativa na toto téma přeci jen existuje. Jmenuje se Kosmická smlouva a mnoho klíčových národů ji podepsalo roku 1967. Historie jejího vzniku je ale dlouhá a klikatá.

Po druhé světové válce probíhala jednání ve snaze rozhodnout, zda by bylo možné vesmír vyhradit pro mírové účely. Tato jednání se započala koncem 50. let v nově utvořené Organizaci spojených národů. USA a jejich spojenci vydali roku 1957 návrhy opatření, která by vesmír zpřístupnila pouze „mírovým a vědeckým účelům“, ale Sovětský svaz je odmítl. Dnes se tehdejší ruské stanovisko jeví jako podivné, ale tehdy byl na spadnutí start Sputniku, první družice na světě. Vzhledem k tomu,

že prvotní cesty do vesmíru byly poháněny snahou objevit ten nejučinnější způsob odpalování interkontinentálních balistických střel a Rusové byli připraveni začít testovat, je jasné, proč s návrhy nijak nadšeně nesouhlasili.

Roku 1963 schválilo valné shromáždění OSN dvě rezoluce, které se později staly základem pro Kosmickou smlouvu. Jedna volala po tom, aby členské země neumísťovaly do kosmu zbraně hromadného ničení a druhá stanovovala právní principy kosmického průzkumu, podle nichž měly všechny státy rovné právo vesmír svobodně zkoumat a užívat.

Spojené státy a Sovětský svaz odděleně podaly své návrhy na kosmickou dohodu valnému shromáždění OSN v červnu 1966. Vzájemně schválené znění dohody pak bylo podepsáno SSSR, USA a Velkou Británií 27. ledna 1967 a vstoupilo v platnost 10. října téhož roku.

Dohodu lze shrnout v následujících bodech. Zprv se státy zavazují, že nebudou

- umísťovat na oběžnou dráhu Země či jiných nebeských těles jaderné zbraně či objekty nesoucí zbraně hromadného ničení,
- umísťovat zbraně hromadného ničení na planety či kamkoliv do kosmu,
- budovat vojenské základny či jiná zařízení, testovat jakékoliv druhy zbraní či provádět vojenská cvičení na Měsíci či jiných vesmírných tělesech.

Jiná opatření v dohodě zdůrazňují, že vesmír není doménou žádné jednotlivé země a že všechny země mají právo jej prozkoumávat. Podle nich platí následující: